

Процессу формирования правового государства присущи такие принципы, как конституционное закрепление специфики правового государства, его устоев, демократических правовых и политических институтов; демократизм формирования системы государственных органов; точное законодательное разграничение компетенции государственных органов, законодательной, исполнительной, судебной, власти. Также не менее значимо формирование независимого суда и независимой адвокатуры, а также придание прокуратуре такого статуса, который позволяет независимо и реально осуществлять надзор за точным соблюдением законов, защищающих права и законные интересы личности и государства. И наконец, создание такой системы образования и воспитания, которая в состоянии обеспечить подготовку и переподготовку необходимого количества юристов высокого профессионального уровня и нравственной надежности для удовлетворения потребностей правового государства и правового гражданского общества.

Для реального формирования устойчивого правосознания населения, уважительного отношения к закону крайне необходимо государственное вмешательство в обеспечение своевременной публикации средствами массовой информации устанавливаемых нормативно – правовых актов, особенно законов, а также расширение бесплатных юридических консультаций должного качества.

Когда мы говорим о правовой культуре, то предполагаем, что человек, не являющийся профессиональным юристом, имеет достаточные знания актов законодательства, понимает основные принципы и задачи права, знает свои основные права, свободы и обязанности. Особые требования предъявляются к тем, чьей профессией является правоохранительная и правоприменительная деятельность. От того, насколько глубоко и правильно эти лица усвоили правовые нормы и предписания, во многом зависит исполнение правовых предписаний.

Научный руководитель: к.ю.н., доц. Пантелеева Н.В.

Литература:

1. Дробязко, С.Г. Понятие правовой культуры и основные направления повышения ее уровня в условиях формирования социального правового государства и правового гражданского общества / С.Г.Дробязко // Проблемы формирования и развития правовой культуры белорусского общества: Материалы круглого стола, 3-5 февраля 2005 г. – Минск : МИТСО, 2005 . - С. 10-15.

2. Мельникова, А.П. К вопросу об определении понятия «культура» //Вестник БГУ. - 1976. - №1. - С.42.

ЩО ДО ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Людькова Інна Іванівна

студент-магістр юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

e-mail: i.ludkova@gmail.com

Ключові слова: правовий статус, елементи правового статусу, державна служба, державний службовець.

Статус державних службовців визначається Конституцією України, Законом України «Про державну службу», іншими законодавчими актами, конкретизується в нормативно-правових актах різного рівня, статутах та положеннях про окремі органи, типових професійно-кваліфікаційних характеристиках, положеннях і інституціях, що

розробляються на основі типових професійно-кваліфікаційних посад і затверджуються керівниками відповідних органів.

Правовий аспект статусу державного службовця обумовлений змістом державно-службових правовідносин. При розгляді статусу державного службовця, що має набір взаємообумовлених елементів, особливої актуальності набуває питання про те, які складові формують цей статус у суспільстві та чи всі вони повинні бути зафіксовані в законодавчому порядку.

Кожний державний службовець має визначений правовий статус, особливості якого пов'язані з завданнями, функціями і повноваженнями відповідного органу, а зміст статусу службовця залежить від обсягу тих повноважень, які він отримує відповідного державного органу для виконання поставлених перед цим органом завдань і функцій.

У зв'язку з особливостями правового статусу різних категорій державних службовців для них можуть встановлюватись особливі правила проходження державної служби. Він залежить від категорії посади, яку він обіймає, присвоєного йому рангу, виду виконуваної роботи, рівня державної служби тощо.

У науковій літературі вважається, що основу правового статусу державного службовця, складають п'ять груп норм, що визначають: обов'язки; права; обмеження; гарантії; економічне забезпечення, такої точки зору дотримується Охотський Е.В [1, с.5].

Петришин О. В. до елементів правового статусу державних службовців відносить: а) юридичні державно-владні повноваження; б) юридичну відповідальність[2, с.76]. Окремо виділяється правовий статус особи у сфері праці, який включає в себе, за Кондратьєвим О. О., "правосуб'єктність, основні (статутні) трудові права та обов'язки, гарантії цих прав і відповідальність за невиконання обов'язків"[3, с.7].

Битяк Ю. П. відносить до елементів правового статусу посадової особи трудову правосуб'єктність працівників, їх основні трудові права та обов'язки, гарантії цих прав і відповідальність за невиконання обов'язків. Як видно, позиції вчених з приводу досліджуваної проблеми неоднорідні[4,с.74].

Ортинський В. Л. під правовим статусом державного службовця розуміє зміст державно-службових правовідносин. Він розкривається через встановлення обов'язків, прав, обмежень та відповідальності. До правового статусу державного службовця також входять норми, які встановлюють певні обмеження, що пов'язані з прийняттям на державну службу та проходженням державної служби[5, с.247].

На думку Битяка Ю.П. правовий статус державних службовців є спеціальним відносно правового статусу громадянина. Оскільки правовий статус громадян розглядається як сукупність їх прав, свобод, обов'язків, відповідальності, то правовий статус державних службовців не може аналізуватися поза змістом і обсягом їх основних прав, свобод, обов'язків і відповідальності. Статус державних службовців, обсяг їх повноважень обумовлені посадою в структурі відповідного державного органу щодо практичного виконання завдань і функцій цього органу, держави в цілому. Сукупність елементів правового статусу державного службовця передбачає визначення у законодавстві, яким чином він має діяти, які завдання вирішувати та яка відповідальність настає за неналежне виконання чи невиконання покладених обов'язків. Порядок заняття (заміщення) посади не входить до структури правового статусу державного службовця, оскільки цей порядок є складовою статусу посади, а не державного службовця. Правовий статус державних службовців поєднує елементи інституту державної служби від вступу на державну службу до її завершення. Він являє собою сукупність правил проходження державної служби – прав, обов'язків, заборон, обмежень, гарантій, соціального захисту, відповідальності [6, с.138].

В.Я. Малиновський вважає, що правовий статус державних службовців –це сукупність прав, обов'язків, свобод, обмежень, відповідальності, що встановлені законами і гарантовані авторитетом держави [7, с.41].

На думку Ю.Н. Старилова правовий статус державних службовців - це зміст (сутність) державно-службових правовідносин, які розкриваються через установлення прав, обов'язків, відповідальності. Зі зміною державно-службових правовідносин змінюється і правовий статус державних службовців, наприклад звільнення, відставка службовця і т. д. [8, с.318].

Проаналізувавши правовий статус державних службовців дійшли висновку, що його потрібно розуміти, як зміст державно-службових правовідносин, які являють собою коло прав, обов'язків, заборон, обмежень, гарантій, соціальний захист, відповідальність, котрі загально показують правове становище державного службовця в державі та які встановлені законодавством і гарантовані державою.

Одним з ключових питань залишається визначення елементів правового статусу державних службовців, на сьогодні немає єдиного підходу до їх розуміння. Що до визначення правового статусу, а саме його основних елементів найбільш прийнятним є такі елементи як права, обов'язки, заборони, обмеження, гарантії, соціальний захист, відповідальність, які загально показують правове становище державного службовця в державі. На нашу думку було б доцільним внести зміни до Закону України «Про державну службу», а саме у 3 Розділ, та закріпити положення не тільки основних прав, обов'язків та вимог, а й правові обмеження, заборони, гарантії, соціальний захист та відповідальність державних службовців при виконанні ними своїх службових обов'язків.

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Кагановська Т.Є.

Література :

1. Государственная служба: теория и организация : курс лекций / под общ. ред. Е. В. Охотского. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. – 640 с.
2. Петришин О. В. Статус службової особи: природа, структура, спеціалізація / Петришин О. В. – К. : УНКВО, 1990. – 76 с.
3. Кондратьев А. А. Гарантии охраны трудовых прав рабочих и служащих : автореф. дисс. канд. юрид. наук: 12.00.05 / Кондратьев А. А. –М., 1985. – 25 с. 160
4. Битяк Ю. П. Державна служба та розвиток її демократичних основ / Битяк Ю. П. – Х. : Укр. юрид. академія, 1990. – 74 с.
5. Основи права України За редакцією професора В.Л. Ортинського. - Видання друге, доповнене і перероблене. - Львів: Оріяна-Нова, 2005. - 368 с.
6. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : Монографія.-Х.:Право, 2005.-304с.
7. Малиновський В.Я: теорія і практика. Навчальний посібник.-К.:Атіка, 2003.-160с.
8. Старилов Ю.Н. Служебное право . Учебник. – М.:Издательство БЕК, 1996.- 698с.

ВИЗНАЧЕННЯ ВИДІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Людькова Катерина Іванівна
студент-магістр юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
e-mail: k.lyudkova@gmail.com

Ключові слова: державна служба, державний службовець, види державної служби.

Державна служба – як будь-який соціально-правовий інститут – має свою структуру, що складається з відповідних видів та рівнів. Постановка проблеми державної служби з точки зору найширшої її інтерпретації в межах юридичної науки — предметного поля